

*De discussie over het kalf bij de koe wil
Jaco de Groot graag voor blijven.
Het kalf loopt één dag bij de koe*

Jaco de Groot

In Kamerik melken Jaco de Groot en zijn ouders Bert en Marieke 250 koeien op biologische wijze. Daarnaast verhuren ze appartementen, trekkershutten en ruimte voor zorgdagbesteding. Ook leveren ze zonnestroom via 'Van de Bron'.

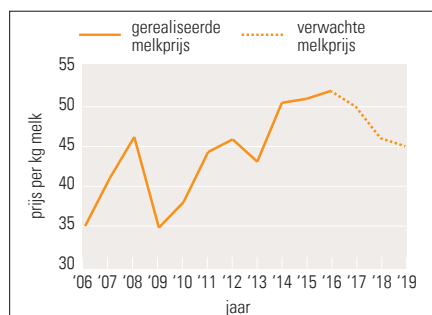
Aantal koeien: 250
Aantal jongvee: 130
Vervangingspercentage 2015: 10 procent
Gemiddelde leeftijd bij afvoer 2015: 7.03
Levensproductie aanwezige dieren: 5.02 jaar: 20.544 kg
Levensproductie afgevoerde dieren: 33.280 kg
Melkproductie 2015: 6375 4,33 3,60
Rantsoen: gras en brok
Kg krachtvoer per 100 kg melk: 27 (inclusief jongvee)
Aantal hectare eigendom: 73
Aantal hectare pacht en huur: 115
Dierdagdosering: 0
Aantal bezoekers educatie per jaar: 20 schoolklassen
Aantal vergaderingen per jaar: 50
Bezetting trekkershutten: 25% (totaal 8 slaapplaatsen)
Bezetting appartementen: 60% (totaal 17 slaapplaatsen)
Paardenpension: 10 plaatsen

Fotoserie

In de Veeteelt-app en op de Veeteelt-website vind je meer foto's van dit bedrijf.

Figuur 1 – Ontwikkeling en voorspelling van de biologische-melkprijs van De Groot

Jaco de Groot: 'Als je geen last van de regels wilt hebben, moet je ze voor zijn'

Gedreven biologisch boeren

Op het erf van 'Boer Bert', het biologisch melkveebedrijf van Jaco, Bert en Marieke de Groot, imponeert de grote stal voor 250 melkkoeien. Daarnaast vallen de neventakken op, net als de grote hoeveelheid zonnepanelen op het dak.

tekst **Diane Versteeg**

Het is druk op het erf van 'Boer Bert', het biologische melkveebedrijf met 250 koeien en 130 stuks jongvee van de familie De Groot in Kamerik. Achter de stal rijdt een tractor met mesttank en -injecteur om de mest uit te rijden, er spelen twee buurkinderen op het erf en er rijdt een busje om de mensen op te halen die er zorgdagbesteding ontvangen. Jaco de Groot (29) geniet van de bedrijvigheid op het erf. 'Als ik alleen maar boer ben, heb ik maar een eenzaam beroep', zo start hij zijn verhaal. 'Daarom hebben we een bedrijfsopzet gekozen waarbij we ook in de toekomst personeel nodig hebben.' Jaco boert in maatschap met zijn vader Bert (57) – de naamgever van het bedrijf – en zijn moeder Marieke (53), maar in de praktijk heeft Jaco de leiding over het bedrijf. Vader Bert werkt nu vier dagen in de week bij het Waterschap, Marieke werkt vier dagen bij het Interprovinciaal Overleg (IPO) in Den Haag. 'Vroeger mopperde mijn vader als ik wegvloog vanwege andere bezigheden, nu is het andersom', lacht de jonge ondernemer.

Extensief door grondaankoop

'Mijn ouders kregen in 2002 de kans om vijftien hectare aangrenzend land te kopen en zo meer zelfvoorzienend te zijn in de ruwvoerwinning', vertelt Jaco. 'In die tijd molken we zestig koeien met een jaarproductie van zo'n 6500 tot 7000 kg melk op 40 hectare grond. Door de aankoop van het land zou het bedrijf meteen een stuk extensiever worden en werd biologisch boeren een serieuze optie.' Vader Bert schuift aan bij het gesprek en vertelt

verder: 'Er waren twee manieren om de omzet te verhogen en de financiering van de extra grond rond te krijgen. Met meer koeien meer liters melk produceren, of omschakelen naar biologisch, zodat we een hogere melkprijs zouden krijgen.' 'Heel veel meer koeien melken wilden we toen niet. Inspiratie voor biologisch boeren haalden we uit de omgeving: het dorp Kamerik huisvestte destijds de meeste biologische boeren in Nederland.' Vanwege een omschakelingsubsidie en groenfinanciering voor de aankoop van grond, werd biologisch boeren aantrekkelijker. Maar omdat het aanbod van biologische melk in die tijd groter was dan de vraag, kon de familie De Groot pas in 2005 de koeien omschakelen. Ze investeerden wel alvast in de biologische bedrijfsvoering. Om elke koe haar eigen ligplaats te geven, zoals de biologische eisen voorschrijven, moest de stal verlengd worden. 'In 2004 kwamen er dertig plaatsen achter de melkstal bij. Aan de andere kant van de voergang kwam er meer ruimte voor het jongvee. In totaal kreeg de oude stal toen 140 ligplaatsen', vertelt Bert.

Jaco volgde in die tijd de hbo-opleiding agrarisch ondernemerschap in Dronten en leerde klauwbekappen en insemineren. Hij hield zich al snel bezig met het aan- en afvoerbeleid op het bedrijf en de stierkeuze. Stieren die hij veel gebruikte op de roodbonte holsteinveestapel zijn Kian, Cherokee, Reality, Fidelity en Red Man. 'Stieren moeten voor de fokwaarde conditie minimaal 99 punten scoren en voor levensduur minimaal 300 dagen. De

Aan de oost- en westkant van de ligboxenstal liggen zonnepanelen op het dak. Via 'Van de Bron' wordt de opgewekte energie aan tachtig huishoudens

De koeien zoeken zelf het voer uit de voorraad, die ze op woensdag en zaterdag voorgezet krijgen

Alle balen zijn gemarkeerd, zodat duidelijk is van welk perceel het gras afkomstig is

De 0+6+0 stal biedt ruimte aan 250 melkkoeien

Vanwege de neventakken is het druk op het bedrijf

verkocht

dieren moeten tegen een stootje kunnen', laat Jaco weten. Inmiddels gebruikt hij meer Belgisch blauwe stieren op het onder eind van de veestapel om zo vroegtijdig te kunnen selecteren. 'Ik mag volgens de biologische eisen geen gesekst sperma gebruiken. Voorlopig kan ik nog gewoon uit de reguliere stierenkaart kiezen; ik hoef vanwege de biologische eisen geen stieren uit te sluiten die zijn geboren uit embryotransplantatie.'

Groeien naar 250 koeien

Sinds Jaco in de maatschap zit, is het bedrijf gegroeid. In 2010 werden 131 koeien gemolken. 'Om ook tijdens de groeiperiode voldoende ruimte en ligplaatsen per koe te hebben, huurden we een extra stal voor het jongvee', vertelt Jaco. 'Zo bood de oude ligboxenstal tijdelijk ruimte aan de 131 koeien.' Voor de bouw van de nieuwe stal was de meerjarenbegroting een houvast. De meerjarenbegroting wordt elk jaar aangevuld met de actuele cijfers van het laatste jaar. Op basis daarvan maakt de familie een doorkijk naar de komende vijf jaar. 'In die plannen nemen we steeds alles mee: vroeger de kosten van quotum, nu de kosten van grondaankoop of grondhuur.'

De nieuwe 0+6+0 stal met 2x26 standswingover-melkstal kwam gereed in 2011. 'In 2009 rekende ik twee scenario's door: in de oude ligboxenstal 130 koeien blijven melken, óf flink doorgroeien en een nieuwe stal bouwen voor 250 koeien', vertelt Jaco. Voor deze groei stelde hij drie scenario's op: geleidelijk groeien, de nieuwe stal ineens volzetten in 2011 óf ineens volzetten in 2015 bij de afschaffing van het melkquotum. 'We kozen voor de geleidelijke groei en op 2 juli 2015 liepen er 245 koeien in de stal. Precies op tijd voor voldoende fosfaatrechten', vult Bert aan. In de nieuwe stal heeft elke koe zes vierkante meter ruimte: voor de biologische melkveehouderij moet minimaal de helft van het gemiddelde oppervlak per koe dicht zijn. 'De diepstrooiselligboxen, ingestrooid met gescheiden mest, nemen al een flink gedeelte van het dichte oppervlak in. Daarnaast hebben we ongeveer een halve meter achter het voerhek aan de korte zijde van de stal dichtgelegd om aan die eis te voldoen', zegt Jaco. Voor een biologisch bedrijf is weidegang een must. 'De eisen hiervoor zijn aangescherpt. Om als biologisch bedrijf voldoende te kunnen weiden, is er een maximum van zes koeien per hectare gesteld', laat Jaco weten. In het weideseizoen halen de koeien het gras zelf op van 53 percelen van maximaal 1,5 hectare op de huiskavel. In het weideseizoen voeren ze de koeien niet bij. 'Sinds vorig jaar weiden we ook 's nachts, op de verder gelegen percelen', vertelt Jaco. 'De afstand tot die percelen loopt op tot twee kilometer. Omdat een koe per kilometer die ze loopt een liter

melk verliest, wisselen we verre percelen af met percelen dicht bij de stal.'

Om steeds voldoende nieuw gras te hebben voor de weidende melkkoeien, maait Jaco wekelijks ongeveer tien hectare grasland. De overige percelen zorgen voor voldoende kuilgras, beheersgras en hooi. Alles gaat in ronde balen, jaarlijks ongeveer 3300 stuks.

'Ik heb een eenvoudig, maar daarom modern voersysteem', glimlacht Jaco. 'Elke woensdag en zaterdag zetten we ongeveer veertig balen van verschillende percelen rondom de stal. Koeien houden zichzelf in conditie door de beste kwaliteit te selecteren. Wat ze niet smakelijk vinden, laten ze liggen. Dat restvoer gaat naar de droge koeien en het jongvee.'

Kruidenrijk grasland

Inmiddels heeft de familie 188 hectare grond in gebruik, waarvan 73 hectare in eigendom en de overige 115 hectare via pachtcontracten. Dertig hectare wordt gehuurd van Staatsbosbeheer; bemesten en beweiden van deze percelen is niet toegestaan. Omdat hooi van deze percelen van mindere kwaliteit is, wordt het gebruikt als stro in de strohokken voor het jongvee tot vijf maanden oud en in de potstal van de kalfkoeien. Verder is twintig hectare aangemerkt als kruidenrijk grasland voor weidevogelbeheer en nog eens twintig hectare voor slootrandenbeheer.

De familie De Groot zaait zelden opnieuw gras in, waardoor vrijwel alle percelen 'blijvend grasland' zijn. 'Op deze manier is de onkruiddruk laag – alhoewel, zo gauw je weides met onkruid "kruidenrijk grasland" noemt, ben je van een probleem af', lacht Jaco. Hij gaat serieus verder: 'We willen kunnen voldoen aan de biologische norm van 170 kilogram stikstof per hectare en onze bedrijfskringloop sluiten. Voor voldoende zekerheid over de grond maken we zo veel mogelijk langjarige afspraken. Dat vraagt wel eens om flexibiliteit. Als een verhuurder ons vraagt om vanuit het midden van een perceel te maaien om de hazen te sparen, dan doen we dat voor de zekerheid over het grondgebruik.' Vanwege de grote hoeveelheid grond en bijbehorende werkzaamheden heeft de familie De Groot een eigen machinepark, bestaande uit: een rondebalepers, een brede hark, een schudder, een triplemaaier, een baggerspuit en een slootapparaat. De mesttank met injecteur en de meststrooier zijn in gezamenlijk eigendom met de buurman.

Meer doen voor hoge melkprijis

Door de huidige hoge biologische-melkprijs – in 2015 ontvingen ze gemiddeld 51 cent per kilogram melk via handelscoöperatie Eko-Holland waar Jaco in het bestuur zit – verwachten vader en zoon De Groot dat er nog een flink aantal omschakelaars bij zullen komen en de biologische melkplas verder

Met de 2x26 stands-swingover-melkstal kan één persoon in drie uur alle 250 koeien melken

De eigen balenpers met geïntegreerde wikkelaar

Er zijn tien schapen om het boerderijbeeld voor bezoekers 'compleet' te maken

De hooiberg biedt ruimte aan zorgdagbesteding (beneden) en vergaderruimte (boven)

De mest wordt op het erf gescheiden

De kalveren worden gevoerd met een milkbar

groeit. Daardoor zal ook de biologische-melkprijs onder druk komen te staan. 'In onze meerjarenbegroting heb ik een dalende melkprijs opgenomen. We houden rekening met 45 eurocent in 2019. Dat is ons langjarig gemiddelde sinds we in 2006 volledig biologisch melken', zegt Jaco (zie ook figuur 1). 'Afgezet tegenover de gangbare-melkprijs kregen we in de periode 2006 tot 2015 zes tot zeven cent meer per kilogram melk.' Voor deze meerprijs moeten ze wel meer doen, laat Bert weten. 'De regels voor biologische zuivel worden strenger. Het is nodig om onderscheidend te blijven ten opzichte van gangbare zuivel.'

'Misschien zorgt de biologische bedrijfsvoering er ook wel voor dat onze creativiteit sneller wordt geprikkeld', denkt Jaco. 'Tijdens de opleiding agrarisch ondernemerschap kreeg ik de opdracht om een neventak te bedenken – dat was de aanleiding voor de bouw van de appartementen. Door de hooiberg te verbouwen, kwam er een vergaderruimte bij. Die hebben we uitgebreid met een extra verdieping, toen een kennis op zoek was naar een ruimte voor zorgdagbesteding', gaat hij verder. 'Zelfs de zonnepanelen op zowel de oost- als de westkant van het dak van de ligboxenstal zijn bijna een neventak te noemen: we wekken hiermee 365.000 kWh aan zonne-energie op. Die energie wordt verkocht aan consumenten via Van de Bron', zegt Jaco enthousiast. Een ander consumentenproduct is de

dikke fractie van de gescheiden mest. Deze werd vorig jaar als biologische tuinstmest verkocht in het tuincentrum in de buurt. In totaal werd 2400 liter biologische tuinstmest verkocht in zakken van veertig liter. 'Dat formaat was waarschijnlijk iets te groot. Daarom gaan we de tuinstmest dit jaar in zakken van zes liter verkopen', zegt Jaco.

En dit is niet het laatste project, want recentelijk maakte de familie De Groot de eerste eigen kazen. 'Je kunt beter nieuwe dingen proberen vanuit luxe. Als er bij deze melkprijs eens een kaas mislukt, hebben we juist wat extra marge om een verlies op te vangen', glimlacht Bert.

Antibioticavrij melkveebedrijf

Om ook binnen de biologische markt onderscheidend te zijn, is het bedrijf sinds 2015 gecertificeerd antibioticavrij. 'We gebruikten al weinig tot geen antibiotica en ik was geïnteresseerd of we daarvoor ook een erkenning konden krijgen', zegt Jaco. Op de website van Skal biocontrole waren alleen de Amerikaanse voorwaarden te vinden. 'Na even doorvragen bleek ik de eerste te zijn die er serieus werk van wilde maken. Samen met Skal heb ik toen die Amerikaanse voorwaarden vertaald', vertelt de jonge ondernemer.

'Ik was de eerste met de ab-vrij-certificering en nu zijn er naar mijn weten vier bedrijven die ook gecertificeerd ab-vrij zijn', zegt Jaco trots. 'Natuurlijk mag het dierwelzijn niet in het gedrang komen.

Als een dier niet kan genezen, komt de veearts – die ook goed meedenkt over preventie en alternatieve behandelingen van dieren – om een noodzakelijke antibioticabehandeling uit te voeren. Zelf hebben we geen antibiotica op voorraad', laat Jaco weten. Wel betekent een ab-vrij-status dat een dier dat een keer met antibiotica is behandeld, niet in contact mag komen met melkgevend dieren. 'Een kalf dat is behandeld voor longontsteking, moet van het erf af.'

Voor de familie De Groot is het een nieuwe manier om onderscheidend te zijn binnen de biologische markt en wellicht nieuwe regels over antibioticagebruik voor te kunnen zijn. 'Als je geen last van regels wilt hebben, moet je proberen die regels voor te zijn', zegt Jaco. 'Maar we zijn er ook klaar voor om onze melk te kunnen exporteren naar Amerika. Daar is een ab-vrij-status zelfs verplicht voor een biologisch melkveebedrijf.'

Het tekent zijn gedrevenheid om een onderscheidend product op de markt te zetten. 'Met iets wat je "een beetje" doet, kun je niet onderscheidend zijn', en hij laat de potstal bij de kalfkoeien zien, waar één koe samen met haar kalf loopt. 'De koe en het kalf blijven één tot twee dagen bij elkaar. Het kalf kan zelf biest drinken, maar we melken de koe ook uit. Krijgt het kalf te weinig biest bij de koe, dan voeren we bij. Ook in de discussie die over "het kalf bij de koe" wordt gevoerd, hopen we nieuwe regels voor te blijven.'

Dierenarts Gineke Hoogeveen: 'Uiergezondheid is een uitdaging'

Gineke Hoogeveen, dierenarts van de Universitaire Landbouwhuisdieren Praktijk (ULP) te Harmelen, bezoekt het bedrijf van de familie De Groot elke maand voor de bedrijfsbegeleiding. Ze complimenteert Jaco en zijn vader Bert: 'Het zijn innovatieve ondernemers. Toen ze antibioticavrij wilden worden, hebben we samen bekeken welke stappen er nog gezet moesten worden. De lage dierdagdosering en de diergezondheidsstatus waren gelukkig goed', zegt Hoogeveen. 'De uiergezondheid is een uitdaging op

dit bedrijf', laat Hoogeveen weten. Recent waren er veel koeien met klinische mastitis. 'De veehouders namen goede maatregelen door melkmonsters te nemen om omgevingsgebonden bacteriën te identificeren. En door te dippen, de koeien in een aparte groep te huisvesten en als laatste te melken, neemt het percentage nieuwe infecties nu weer af.'

Ook het celgetal is een aandachtspunt. 'Zonder antibiotica kun je een infectie gedurende de droogstand niet aanpakken met een droogzetter. De koe moet het zelf doen, door rust en een goede weerstand tijdens de droogstand', zegt ze. 'Helaas lukt dat niet altijd en moet het dier uiteindelijk worden afgevoerd. Ook kan een te hoog aantal chronisch geïnfecteerde dieren leiden tot een verhoogde infectiedruk voor de rest van het koppel en uiteindelijk tot een te hoog tankcelgetal.'

Om de dieren weerbaarder te maken, ligt de focus in de bedrijfsbegeleiding nu op een goede dierconditie. 'We merken

dat het koppel in de afgelopen jaren een dip in de weerstand had. Door eerder en meer bij te voeren op stal, hopen we dit te ondervangen', zegt Hoogeveen over het plan van aanpak. Ook bekeek ze samen met de ondernemer de groeicurve van het jongvee. 'Op basis van de groeigegevens besloot Jaco weer met een melkbaar te gaan voeren in plaats van de melkautomaat. Dit past beter bij de dynamiek van het bedrijf.'

Hoogeveen adviseerde de ondernemer ook over zijn wens om het kalf de eerste dag bij de koe te laten lopen. 'Voldoende biest is cruciaal in de eerste 24 uur na geboorte, om het risico op infecties te verkleinen. Als het kalf niet vlot gaat drinken, wordt de koe uitgemolken en kan Jaco het kalf bijvoeren.' Omdat de kalveren gevoelig bleken voor kalverdiarree, worden de droge koeien inmiddels gevaccineerd. 'Zo is de biest rijker aan antistoffen die juist in de eerste uren zo belangrijk zijn.'